

vergadering - 25 november 2021

OC d'Oude School - Stekene - 20u00-23u00

aanwezig: Marc Bogaerts, Frank Cornelis, Guy De Vos, Etienne De Schryver, Marian Kiefer,
Tom Vermeulen, Brigitte Van Passel

verontschuldigd: Hugo De Beuckeleer, Chris De Buyzer, Kris Peeters

AGENDA

- * terugblikken 2021
 - * activiteiten Libellenwerkgroep Waasland
 - * beknopt voorlopig jaarverslag - Wakona
 - * zin in natuurstudie

- * project Stropersbos
 - * projectgebieden - visie 2022
 - * 5 jaar libellenfauna - artikel Brachytron / Libellenstudiedag

- * planning 2022 (reeds gekende data)
 - * nadenken tegen voorjaarsvergadering

- * varia
 - * libellen in kleine, minder gekende, of heel gekende gebieden
Tom Vermeulen

TERUGBLIKKEN - activiteiten libellenwerkgroep Waasland

✓ voorjaarsvergadering

28 januari - online

✓ op vraag van Natuurfotografie Natuurpunt Gent

22 mei Excursie Kreken van Saleghem - Sint-Jacobsgat (SGW) - Brigitte, Etienne, Marc

6 juni Excursie Fondatie van Boudelo (Sinaai) - Tom, Etienne

21 augustus Excursie Stropersbos (Stekene)- Frank

sfeerbeelden + waarnemingen op de website wakona.be

✓ *ism Meetnetten - Vroege glazenmaker & Variabele waterjuffer*

Molsbroek (vroeg glazenmaker)- Tom

Eksaarde De Linie (variabele waterjuffer) - Tom

✓ *project Stropersbos*

Chris, Etienne, Frank, Hugo, Marian, Tom, (Brigitte), (Kris)

link naar waarnemingen op de website wakona.be

op vraag van Natuurfotografie Natuurpunt Gent

✓ 22 mei - KvS - Sint-Jacobsgat (SGW) - 8 deelnemers, 3 gidsen

Wegens corona-maatregelen werd het programma aangepast, theorie in de voormiddag & picknick's middags werden afgelast. Ondanks de slechte weersvoorspelling wilden de deelnemers de excursie in de namiddag laten doorgaan.

"Het weer van de voorbije dagen/weken was te nat, teveel wind en te koud en dat vertaalt zich naar de aanwezige libellen. Jammer genoeg zien de voorspellingen er voor morgen niet gunstig uit."

Soort	Naam	Wetenschappelijke naam	Depte	Landje	#	02	04
1	Bruine waterjuffer	Stygina flavipes	100-150 cm	2021-05-21	11	02	
2	Asperwaterjuffer	Coenagrion puella	100-150 cm	2021-05-21	4	02	
3	Verribelde waterjuffer	Coenagrion julia	100-150 cm	2021-05-21	182	02	
4	Groen waterjuffer	Ischnura elegans	100-150 cm	2021-05-21	16	02	
5	Landkruiper	Libellula terrestris	100-150 cm	2021-05-21	14	02	
6	Waterslufter	Libellula depressa	100-150 cm	2021-05-21	1	02	
7	Wierge gansvleugel	Libellula depressa	100-150 cm	2021-05-21	14	02	
8	Smal waterjuffer	Libellula depressa	100-150 cm	2021-05-21	1	02	
9	Wierge gansvleugel	Libellula depressa	100-150 cm	2021-05-21	4	02	
10	Wierge gansvleugel	Libellula depressa	100-150 cm	2021-05-21	1	02	
11	Wierge gansvleugel	Libellula depressa	100-150 cm	2021-05-21	4	02	
12	Wierge gansvleugel	Libellula depressa	100-150 cm	2021-05-21	4	02	
13	Wierge gansvleugel	Libellula depressa	100-150 cm	2021-05-21	1	02	
14	Wierge gansvleugel	Libellula depressa	100-150 cm	2021-05-21	14	02	

Soort	Naam	Wetenschappelijke naam	Depte	Landje	#	02	04
1	Bruine waterjuffer	Stygina flavipes	100-150 cm	2021-05-21	4	02	
2	Verribelde waterjuffer	Coenagrion julia	100-150 cm	2021-05-21	4	02	
3	Groen waterjuffer	Ischnura elegans	100-150 cm	2021-05-21	1	02	
4	Landkruiper	Libellula terrestris	100-150 cm	2021-05-21	1	02	
5	Waterslufter	Libellula depressa	100-150 cm	2021-05-21	1	02	
6	Wierge gansvleugel	Libellula depressa	100-150 cm	2021-05-21	1	02	
7	Smal waterjuffer	Libellula depressa	100-150 cm	2021-05-21	1	02	

✓ 6 juni - Fondatie van Boudelo (Sinaai) - 9 deelnemers, 2 gidsen

Een zeer geslaagde rondleiding! (Etienne)

✓ 22 augustus - Stropersbos (Stekene) - 11 deelnemers, 1 gids

Zalig weertje en leuke beestjes. Heerlijk. (Frank)

 Excursie KvS - Sint-Jacobsgat - 22 mei

 Excursie Stropersbos - 21 augustus

 Excursie Stropersbos - 21 augustus

* TERUGBLIKKEN - voorlopig jaarverslag Wakona-werkingsgebied 2021

- * WAKONA (Wase Koepel voor natuur.studie)
→ opgestart in 2012
- * WAKONA werkingsgebied
→ Waasland, Antwerpen LO, Zwijndrecht, Hamme, Zele & Berlare
- * WAKONA alle gegevens
→ werkingsgebied + Dendermonde, Laarne, Wichelen, *Gent & Zelzate*
- * Libellenwaarneming
→ waarneming van een soort op een bepaalde dag op een bepaalde plaats door een waarnemer
- * bron data
→ wakona.waarnemingen.be (2012)-2021-01-01 t.e.m. 2021-11-21
→ *lijsten gedownload 2021-11-22*
→ *vergelijkingen situatie nov 2021 t.o.v. jaargegevens vorige jaren*

 Aantal waargenomen goedgekeurde soorten per jaar

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2012 2021
juffers	19	19	18	17	19	19	19	19	19	20	20
echte libellen	19	21	21	22	22	22	23	22	22	21	27
	38	40	39	39*	41*	41	42	41	41	41	47

p.s. vóór 2012 werd Geelvlakheidelibel als enige soort nog extra waargenomen

** verschillen tussen goedgekeurde en niet goedgekeurde soorten werden opgenomen bij juffer spec./libel spec., behalve in 2015-2016. Het gaat hier over Tangpantserjuffer (2015-2015) en Venwitsnuitlibel (2016). (nazicht 5 januari 2021)*

 In 2021 werden meer waarnemingen doorgegeven in vergelijking met vorige jaar; **10517** t.o.v. 9414. Heeft te maken met de lancering van Obsidentify 2.0.

Het aantal waarnemers steeg van 326 naar **782**, al geven de meeste waarnemers maar een beperkt aantal waarnemingen in.

 ObsMapp-4326, Site-3857, Obsidentify-1261, iObs-946, Copied observation-127

Aantal ingebrachte waarnemingen per jaar/gemeente

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	TOTAAL
Antwerpen	50	29	18	21	20	99	57	74	77	33	478
Berlare	38	198	174	151	122	254	445	428	715	460	2985
Beveren	177	139	137	477	788	1782	3191	1610	1691	2862	12854
Hamme	9	9	37	51	34	38	81	25	85	246	615
Kruibeke	211	207	245	366	452	518	476	826	1624	1004	5929
Lochristi	7	9	3	28	81	50	95	107	258	512	1150
Lokeren	288	313	611	712	407	434	762	403	768	1210	5908
Moerbeke	35	105	196	149	380	361	604	377	728	524	3459
Sint-Gillis-Waas	95	169	110	119	547	733	652	770	1165	701	5061
Sint-Niklaas	233	293	352	409	386	277	291	250	191	261	2943
Stekene	299	325	293	188	1024	1094	1040	1012	1080	1017	7372
Temse	152	109	89	85	68	166	98	22	111	109	1009
Waasmunster	122	183	105	170	238	268	286	278	213	271	2134
Wachtebeke	33	52	141	105	341	240	459	203	494	976	3044
Zeel	2	0	2	0	3	0	9	2	15	27	60
Zwijndrecht	3	5	10	43	57	62	120	164	138	223	825
	1754	2145	2523	3074	4948	6376	8666	6551	9353	10435	55826

✿ Aantal ingebrachte waarnemingen per jaar/maand

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
januari					1				2	
februari					1			7		12
maart		2	3	1		60	2	54	3	18
april	18	10	145	70	21	108	313	195	657	220
mei	235	220	425	361	565	1418	3012	660	2762	854
juni	356	461	534	932	940	1626	2016	2130	3044	3759
juli	326	515	392	560	1083	1409	1927	1417	1165	2257
augustus	378	587	341	835	1526	1378	858	1449	976	1865
september	390	293	607	222	727	357	460	544	693	1301
oktober	78	81	95	105	118	73	81	114	61	210
november		2	17	6	6	14	18	12	51	21
december										
	1781	2171	2559	3092	4988	6443	8687	6582	9414	10517

verschil tusen totalen pag 10-11 zijn gegevens van Dendermonde (336), Laarne (22), Wichelen (45), Gent (3) en Zelzate (1).
 totaal wakona 56234 • totaal wakona werkingsgebied 55826

- ✧ In 2021 deden voorjaarssoorten zoals Grote roodoogjuffer-*Erythromma najas*, Glassnijder-*Brachytron pratense*, Smaragdlibel-*Cordulia aenea*, Viervlek-Libellula *quadrimaculata*, Gewone oeverlibel-*Orthetrum cancellatum* het helemaal niet goed.

Waarnemingen van Variabele waterjuffer-*Coenagrion pulchellum* en Vroege glazenmaker-*Aeshna isoceles* gingen achteruit. Dit kan echter ook met 3-jaarlijkse cyclus meetnetten te maken hebben.

- ✧ Alle soorten heidelibellen-*sympetrum* en pantserjuffers-*lestes* deden het heel goed, meer dan een verdubbeling t.o.v. 2020.
- ✧ Een aangename verrassing waren de waarnemingen in het Stropersbos van Koraaljuffer-*Ceriagrion tenellum* en Zwarte heidelibel-*Sympetrum danae*.

© Marian Kiefer

© Frank Cornelis

TERUGBLIKKEN - zin in natuurstudie

Een natuurpuntwerkgroep kan een financiële ondersteuning aanvragen bij het Natuurpunt secretariaat, dienst Studie. Het bedrag wordt toegekend op basis van je werking rond natuurstudie in het afgelopen jaar: de voorbije activiteiten, acties, inventarisaties, ... van je werkgroep.

Het beginsaldo op de rekening 2021 bedroeg **1720 euro**.

Voor de werking 2020 ontvingen we, als regionale werkgroep, **400 euro**.

Einde 2021 staat op de projectrekening REG-2281 Libellenwerkgroep Waasland een totaal bedrag van **2120 euro**.

Document	Omschr. rekening	Datum	Ref./Omschrijving	Bedrag
S-EXP21-0001	Over te dragen opbrengsten werkgroepen	01/01/2021	Beginsaldo 2021	1.720,00
S-DIV21-0028	Over te dragen opbrengsten werkgroepen	28/07/2021	Zin in Natuur.Studie 2020	400,00
			Totaal:	2.120,00

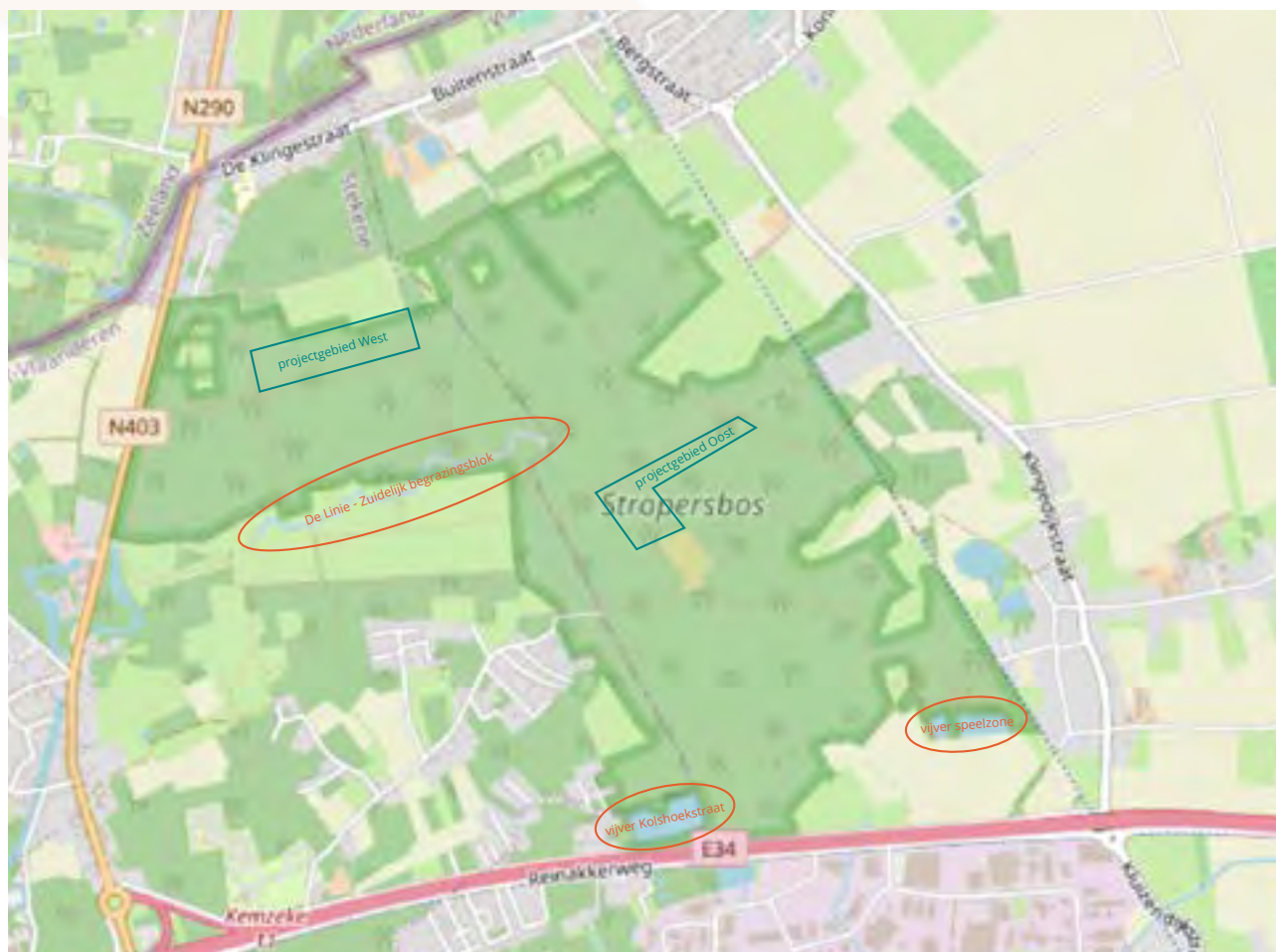
Voor de werking 2021 zal ik opnieuw een aanvraag 'zin in natuurstudie' indienen.

Kosten voor de vergadering (huur zaal - verbruik) gaan we via deze rekening betalen.

PROJECT - Stropersbos

- In 2021 een 14-daagse inventarisatie met beurtrol in het oorspronkelijke projectgebied West Stropersbos West - Stekene) en het projectgebied Oost (Stropersbos Oost - Sint-Gillis-Waas). In Stropersbos West werd één nieuw projectgebied toegevoegd, in Stropersbos Oost twee nieuwe projectgebieden.

✿ PROJECT - Stropersbos

- ✿ Na rondvraag bleek dat de bijkomende gebieden niet zo interessant waren en veel tijd en energie vroegen voor weinig resultaat.
De nieuwe gebieden gaan we niet meer opnemen in het project. Goedgekeurde losse waarnemingen van Stropersbos West/Oost worden sowieso verwerkt in het algemeen jaarverslag.
- ✿ Ook in 2022 gaan we verder met het project Stropersbos. Van mei tot en met september een 14-daagse opvolging met beurtrol in Stropersbos West/Oost van de oorspronkelijke projectgebieden.
- ✿ De planning zullen we opstellen tijdens de voorjaarsvergadering in maart-april 2022. Frank liet al weten een jaartje reserve-deelnemer te zijn, hij neemt een sabbatjaar wegens geen meetnetten.
- ✿ Vanaf 2021 zal het jaarverslag onder een ander formaat uitgewerkt worden. éénmalig aangevuld met de waarnemingen van de bijkomende onderzochte gebieden.

✿ PROJECT - Stropersbos - 5 jaar libellenfauna

- ✿ De jaargegevens 2016-2020 werden verwerkt in een pdf, te downloaden via website www.wakona.be.
- ✿ In 2021-2022 verschijnt een artikel in Brachytron m.b.t. onze werking en de waarnemingen in het Stropersbos.
<https://www.odonata.be/nieuws/409-brachytron-nummer-2021>
- ✿ Op de Libellenstudiedag LVV 2022 zal een presentatie gegeven worden over het project.
- ✿ Alle gegevens staan ook op de website
(bron: waarnemingen.be)

PROJECT - Stropersbos - 5 jaar libellenfauna

Artikel Brachytron:

<https://www.odonata.be/nieuws/409-brachytron-nummer-2021>

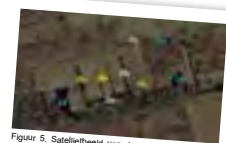

Figuur 3. Pool 1b in de westelijke zone van het Stropersbos, negen maanden na de graafwerken. Kemzeke, 04-05-2016. Photo: Tom Vermeulen

... kort gehouden door extensief grasbeheer met sloten en pony's. Ondanks de verdieping van de greppels voor verdroging. In de zomers van 2019 en 2020 stonden de zijsloten en greppels droog, een schril contrast met de volle en vegetatierijke sloten van de lente. Na de herinrichtingswerken van 2015 ontwikkelde de pioniersvegetatie zich tot een meer evenwichtige, in de lente vrij vochtige heidenatuur (cf. Figuur 2, Figuur 6). Het taktij

Figuur 4. Kaart van het Stropersbos met aanduiding van de oostelijke en westelijke monitoringzone. Figure 4. Map of Stropersbos with the investigated eastern and western zones.

Figuur 5. Satellietbeeld van de westelijke zone met aanduiding van de belangrijkste waterelementen. 1 - poelen, 2 - hoofdsloot, 3 - zijsloten, 4 - greppels. Figure 5. Satellite image of the western zone with indication of the most relevant water elements. 1 - pools, 2 - main ditches, 3 - side ditches, 4 - shallow ditches. Source: GoogleMaps

... tot vrij gering fosfaat- en stikstofgehalte. De soort wijst levens op de aanwezigheid van vrij carbonaatrijk kwelwater. Ook het talrijk voorkomen van Grote waterweegbree (*Alisma plantago-aquatica*) wijst in de richting van neutraal tot zwak zuur water met insijpeling. Drijvend fonteinriet (*Potamogeton natans*) in de sloten zijn een indicatie voor een niet al te hoge, maar ook niet al te lage voedselrijkdom. Kleine waterranonkel (*Ranunculus triophyllus*) kan in de ondiepere delen van de hoofdsloot gemakkelijk overleven door de regelmatige droogval. Deze plant gedijt in fosfaatarm maar profiteerde Gewone watermaai (*Hydrocotyle vulgaris*) van de droogval om zich sterk uit te breiden (Figuur 7). Ook dit plantje is indicatief voor een fosfaat- en carbonaat-arme, neutrale

Figuur 6. Hooftasloot 2a in de westelijke zone wordt gevoed met carbonaatrijk kwelwater en is het favoriet leefgebied van onder meer de Zuidelijke heidelibbe en de Gaffelwaterjuffer, Kemzeke. Figure 6. The main ditch 2a in the western zone is fed with carbonate-rich seepage water and is a favourite habitat of *Sympetrum meridionale* and *Coenagrion scitulum*. Kemzeke, 11-07-2020. Photo: Tom Vermeulen

Brachytron 221(2): 12-19, 2021

PROJECT - Stropersbos - 5 jaar libellenfauna

Libellenstudiedag - 26 februari

<https://www.odonata.be/activiteitenkalender/libellenstudiedagen/2022>

De presentatie 'Libellenfauna van het Stropersbos' staat als laatste geprogrammeerd. We krijgen hiervoor een 20-tal minuten.

Aangezien iedereen op dat moment de kans had om het artikel in Brachytron te lezen, gaan we deze presentatie eerder luchtig houden.

Het zou fijn zijn als meerdere deelnemers eventjes aan het woord zouden komen, bv. een anekdote van wat voor jou een waarneming was die bijgebleven is of iets gelijkaardigs.

We gaan hierover een digitaal overleg plannen na de feestdagen.

Ikzelf gaf in 2017 voor onze LAV een presentatie over o.a. project Stropersbos (downloaden via link), daar kunnen we al informatie uit halen en aanvullen met meer recentere foto's.

[2017 - Gebeten door libellen - Presentatie LAV Natuurpunt Waasland Noord - Brigitte Van Passel](#)

AGENDA 2022

- voorstellen gezamenlijke activiteiten:
 - ⇒ winterperiode Op zoek naar de bruine winterjuffer in het Stropersbos - *Brigitte*
 - ⇒ ± tweede week juni Kayak op de Durme/Moervaart - *Tom*
 - ⇒ nog te bepalen Uitstap Wilde Landen - *Marian (toelating Alex Wieland)*
 - ⇒ nog te bepalen Fondatie van Boudelo (nieuwe poelen) - *Tom*

- LVV
 - ⇒ 26 februari libellenstudiedag

- in samenwerking met insectenwerkgroep Voelspriet
 - ⇒ 4 juni Libellen in Heystergem (Lebbeke–Opwijk–Buggenhout)
<https://www.natuurpunt.be/agenda/libellen-heystergem-lebbeke---opwijk---buggenhout-50670>

- vlinder- en libellenmonitoring in Polders van Kruibeke (*locatie kan wijzigen*)
elke 3° zaterdag van de maand / april - september
(*Koen Van der Aa : 0473/73.04.03*)

VARIA

- libellen in kleine, minder gekende, of heel gekende gebieden *Tom Vermeulen*
- volgende vergadering - datum - invulling (wie wilt er iets presenteren?)

EINDE